

**Samsun eski Milletvekili Hüsni Çakır'ın, Dilekçe Komisyonunun
13. I. 1950 tarihli Haftalık Karar Cetvelindeki 2831 sayılı kararın
Kamutayda görüşülmesine dair önergesi ve Dilekçe Komisyonu
raporu (4/35)**

11 . II . 1950

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Dilekçi Piyade Binbaşı Fahrettin Soydaner (929-B-5) Harb Okulunda üç yıl eğitime tâbi tutulduğundan iki yıl eğitime tâbi tutulan (929-C) neşetli subaylara nazaran nasbının düzeltilmesini Bakanlıktan istemiştir.

Bakanlıkça isteğinin yerine getirilmesinin mümkün görülmemesi üzerine Bakanlık aleyhine 14 Ağustos 1947 tarihinde Askerî Yargıtaya idari dâva açmıştır.

Askerî Yargıtayca yapılan inceleme sonunda; dâva konusunun 1929 yılına ait bulunmasından ötürü 3410 sayılı Kanunun geçici 2. maddesine göre muamelenin kesinleşmiş ve incelenmesine artık kabiliyeti kalmamış olmasından dâvasının reddine 4 Mart 1948 gün ve 947-361, 948-202 sayı ile karar verilmiştir.

Dilekçi bu karara kanaat getirmiyerek karar tashihi yoluna gitmiş ve bu istek de kanuni sebeplere dayanmadığından mezkûr kanunun 15. maddesine tevfiakan 17 Haziran 1948 gün ve 947-361, 948-487 sayılı karar ile reddedilerek hüküm kesinleşmiştir.

Ortada kesinleşmiş ve muhkem kaziye halini almış bir mahkeme kararı mevcut iken dilekçi aynı konu hakkında Yüksek Meclis Dilekçe Komisyonuna baş vurmıştır.

Dilekçe Komisyonunca yapılan inceleme sonunda, 26 Mayıs 1949 gün ve 2831 sayılı kararla (Harb Okulunun tahsil süresinin bidayetteki kıta hizmetiyle birlikte iki seneden ibaret olduğu hakkındaki Bakanlar Kurulu kararını ve sözü edilen yönetmelik hükmünü değiştirir bir karar ve hüküm bulunmamasına ve kendisinden bir yıl sonra Harb Okuluna girip birlikte mezun olan sınıfa nazaran asteğmenlik nasbının üç gün evvelki tarihten hesap edilmek suretiyle üç günlük kıdem tanınmış olmasının, iddiasının Bakanlıkça da yerinde görülmüş bulunmasına ve dilekçiden bir yıl sonra okula girip birlikte mezun olanlar ile hem rütbe bulunduğu Bakanlığın yazısından anlaşılmasına göre hak ve adalet esaslarının dilek sahibi binbaşı Fahrettin Soydaner'e bir yıl kıdem verilmek suretiyle nasbının düzeltilmesini gerektireceğinden bu dairede işlem yapılmasına) karar verilmiştir.

Halbuki;

1. Dilekçinin isteğinin Askerî Yargıtayca tetkik edilmesine imkân vermiyen 3410 sayılı Kanunun geçici 2. maddesinde aynen: (2515 numaralı Kanunun meriyete girdiği güne kadar gerek Şûrayı Devlette ve gerek Zatişleri Tetkik Encümeninde hiçbir müracaat ve iddia dermeyan edilmemiş olan karar ve muameleler katidir. Bu tarihten sonraki kararlar ve muameleler hakkında kanunun meriyete girdiği tarihten itibaren 60 gün zarfında Temyiz Mahkemesine müracaat olunabilir.) denilmektedir. 2515 sayılı Kanunun meriyete girdiği güne kadar alâkalı makamlar nezdinde bir müracaat ve iddia vâkı olmiyan muamelelerin katî olduğunu ve bu tarihten sonraki karar ve muameleler için de 60 gün zarfında Temyiz Mahkemesine müracaat edilebileceğini emreden bu hüküm süre aşımı vasıf ve mahiyetinde değil muayyen bir zaman içinde hakkını talep etmiyenlerin hiçbir iddia dermeyan edemeyeceklerini tazammun eyleyen yani ıskatı hakkı ifade eyleyen katî bir nasdır. Bu katiyet muvacehesinde ve bu katiyete müstenit Askerî Yargıtay kararına rağmen işin Dilekçe Komisyonunca incelenmesi ve 3410 sayılı Kanunun neşrinden çok evvele (1928 senesine) râci olan bir talep hakkında tafsil edilen bu hüküm ile Anayasanın 54 ncü

maddesi hükmüne aykırı bir karar vermesi uygun görülmemektedir.

2. Zatî hâdise ve iddiaya gelince :

a) Dilekçi ve emsali (929 - B) neş'etli subaylar Harb Okulunda üç yıl öğretim devresi geçirmiş değillerdir. Bunlar Askerî Lisenin 10 ncu ve 11 nci sınıflarını kısaltılmış devre olarak okuyarak normal zamandan evvel Harb Okuluna geçmişler ve bu suretle lisede noksan kalan öğretim süresine mukabil Harb Okulunda o kadar fazla öğretim süresine tâbi tutulmuşlardır.

b) Diğer yıllarda Harb Okulundan mezun olan sınıflardan :

1928 yılı mezunu sınıfın; ilişik grafikte gösterilmiş olduğu üzere Askerî Lisede, stajda ve Harb Okulunda buldukları süreler dilekçinin sınıfı olan (929 - B) lilerin buldukları süreden fazladır. 1930 mezunlarıyla diğer yıllarda mezun olan sınıflarda ise en az dilekçinin sınıfı olan (929 - B) lere kadar (Bâzı sınıflarda daha fazla olarak) lisede, stajda ve Harb Okulunda bulunmuşlardır. Diğer taraftan dilekçi Harb Okuluna girdiği zaman 14 Haziran 1926 tarihli Harb Okulu Yönetmeliği yürürlükte bulunmakta idi. Bu yönetmeliğin 214 ncü maddesinde; (Talebe kıtaya duhulünden itibaren dört ay erlik, altı ay onbaşılık yaparak ceman on ay staja tâbi tutulması) yazılı olduğu gibi 222 nci maddesinde de; (İki yıl Harb Okulunda eğitime tâbi tutulur.) diye yazılı bulunmaktadır. Bu kayda rağmen dilekçinin dâhil bulunduğu sınıf, Harb Okulu ve Kıta stajında iki sene on ay değil, ancak iki sene altı ay staj ve öğretime tâbi tutulmuşlardır. Sözü geçen yönetmeliğin 214 ncü maddesinin diğer bir fıkrasında da (Bu müddetler icabında Erkâm Harbiyei Umumiye Riyasetinin emrile azaltılır veya arttırılır.) kaydı bulunduğundan iki sene on aylık sürenin icabı hale göre arttırılması ve kısaltılması mümkün olmakla bu hususa dair alınan kararlar da yönetmelik hükmü icabındandır.

Her ne kadar 1928 yılında Bakanlar Kurulu kararıyla Harb Okulu tahsil süresi (staj dâhil) iki yıl olarak tesbit edilmiş ise de bu tarihte dilekçinin dâhil bulunduğu sınıf Harb Okulu birinci sınıfını bitirmiş olduğundan bu bir senelik öğretim ise sözü geçen sınıfa subay olabilmek hakkını sağlamaya yeterli bulunmadığından bu sınıfın ayrı bir programa tâbi olarak yetiştirilmeleri icabetmiştir. Bu sebeple, (1929-B) ve (1929-C) sınıfları aynı senede mezun olmuşlardır. Bu iki sınıfın tekaüt işlemleriyle astlık ve üstlük münasebetlerini tanzim etmek ve tatbikatta kolaylığı sağlamak amacı ile dilekçinin dâhil bulunduğu sınıfa (1929-B) ve diğer sınıfa da (1929-C) neşetli denilmiş ve (B) neşetlilerin asteğmenlik nasıpları 1 Mayıs 1929 tarihinden ve (C) neşetlilerin de 3 Mayıs 1929 tarihinden muteberen subaylık nasıpları Millî İradeye iktiran ettirilmiştir.

Kaldı ki; tatbikatta bu suretle sınıfların birleşmesi keyfiyeti yalnız bu sınıflara munhasır değildir.

Nitekim Harb Okulundan aynı zamanda mezun olmamış sınıflardan birçoğu kadro ve sair icaplarla üsteğmenliğe, yüzbaşılığa yükseltilir iken birleşmiş bulunmaktadırlar.

Bu cümleden olmak üzere: 1340 yılında mezun olanlar ile, 1341 yılında mezun olanlar aynı tarihte üsteğmen ve 1334, 1336, 1337 yıllarında talimgâhtan çıkan sınıflar da aynı tarihte yüzbaşı ve 1939, 1940 yıllarında mezun olanlar da aynı tarihte üsteğmen olmuşlardır.

Bunlardan maada 1943 yılında üsteğmen : Yarbay bekleme sürelerinden birer yıl indirilmesinden dolayı da 1938 ve 1939 nasıplı üsteğmenler yüzbaşılıkta,

1933 ve 1934 nasıplı yüzbaşılar binbaşılıkta,

1936 ve 1937 nasıplı binbaşılar yarbaylıkta,

1938 ve 1939 nasıplı yarbaylar albaylıkta,

Birleşmişlerdir.

1948 yılında yalnız üsteğmen ve yarbay rütbelerine ait bekleme sürelerinden birer yıl daha indirilmesi üzerine de;

1944 ve 1945 nasıplı üsteğmenler yüzbaşılıkta,

1944 ve 1945 nasıplı yarbaylar albaylıkta,

Birleşmişlerdir.

Bu birleşmelerden ötürü her hangi bir sınıf lehine kanun dışı ayrı bir kıdem farkı yaratma-

ya imkân görülemediğine göre, 1929 yılında Harb Okulundan mezun olan (1929-B), (1929-C) neşetli sınıflar içinde Millî İrade dışında bir kıdem zammı tanınması bahis konusu olamayacağı cihetle dilekçi hakkında da, Dilekçe Komisyonu tarafından, (1929-C) neşetli subaylara nazaran bir sene kıdem zammı sağlanmasını tazammun eyliyen kararda gerek mevzuat hükümlerine ve gerek şimdiye kadar subayların terfii hakkında tatbik olunagelen usul ve teamüle de aykırı bulunmaktadır.

Yüksek Dilekçe Komisyonunun kararında belirtildiği şekilde dilekçiye bir sene kıdem zammı hakkı tanındığı takdirde kendisinden bir sene evvel yani 1928 yılında Harb Okulundan mezun olanlarla birleşmesi gerekeceği ve bunun ise 1928 yılı bütün mezunları için bir hak doğuracağı gibi bu seneden evvel ve sonra Harb Okulundan yetişmiş olan diğer sınıflar mezunlarına da aletderecat sirayet etmesine yol açacağı ve bütün subay terfiat ve nasıplarında umumi bir karışıklık yaratacağı aşikârdır. Dilekçinin de dâhil bulunduğu (1929-B) neşetli subaylar hakkında seyyanen ve mevzuat ve hakkaniyete uygun olarak yapılmış olan bu muameleyi sarsacak olan ve âdeta bir tesis mahiyetinde görülen Dilekçe Komisyonunun dilekçiye (bir sene kıdem zammı verilmek suretiyle nasbının düzeltilmesini) tazammun eyliyen kararı, başta Anayasa olmak üzere diğer mevzuatımızla İctüzük hükümlerine ve 1186, 1187 sayılı Meclis kararlarına aykırı bulunmaktadır.

Yukarda serdedilen sebeplerden dolayı kanuni ve hukuki bir isabeti görülemiyen Dilekçe Komisyonunun 26 Mayıs 1949 gün ve 2831 sayılı kararının Yüksek Kamutayda görüşülerek bir karara bağlanmasını İctüzüğün 57 nci maddesine tevfikân arz ve teklif ederim.

Samsun Milletvekili

H. Çakır

Dilekçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dilekçe Komisyonu

22 . V . 1952

Zat ve Kâğıtış. No : 8483-3017-360

Dilekçe Ko. No : 7866-8344-332

K. K. No. 4-35

Yüksek Başkanlığa

Piyade binbaşısı Fahrettin Soydaner'e emsallerinin durumu nazara alınmak suretiyle bir yıl kıdem zammı verilmesine ve nasbının bu yolda düzeltilmesine dair selef Dilekçe Komisyonunca ittihaz ve 13 . I . 1950 gün ve 35 sayılı Haftalık Cetvelle neşredilen 26 . V . 1949 tarihli ve 2831 numaralı Karara karşı eski Samsun Milletvekili Hüsnü Çakır tarafından süresi içinde itiraz edilmiş olmakla, bu bapta ki dosya incelendi.

Dilekçenin aynı konu hakkında 14 . VIII . 1947 tarihinde açmış olduğu dâvanın Askerî Yargıtayca 3410 sayılı Kanunun 2 nci maddesine tevfikan reddine ve tashihi karar talebinin de âdemî kabulüne karar verilmiş olduğu dosya içindeki ilâm suretleri mündereca-tından anlaşılmıştır. Bu suretle muhkem ka-ziye halini almış olan bu hususun selef Di-lekçe Komisyonunca tekrâr incelenip yazılı

şekilde karara bağlanması Anayasanın 54 nci maddesi hükmüne ve yüksek Meclisin 1186 ve 1187 numaralı kararlarına muhaliftir.

Bu itibarla, itiraza uğrıyan karar isabet-siz ve buna mâtuf itiraz ise vârit görüldüğün-den, mezkûr kararın kaldırılması lâzımgelce-ğinde ittifak hâsil olmuştur.

Keyfiyet, işbu raporumuzla Kamutayın yüksek takdir ve tasvibine arz olunur.

Dilekçe Ko. Başkanı ve

bu rapor sözcüsü

Maraş Milletvekili

Abdullah Aytemiz

Elâzığ

Hâmit A. Yöney

Kayseri

Y. Z. Turgut

Trabzon

S. E. Alperen

Gazianteb

G. Kınoğlu

Malatya

A. Özbay

Urfa

Ö. Cevheri

Balıkesir M. V.

A. Fahri İşeri

Gümüşane

Cevdet Baybura

Maraş

M. Özsoy

Urfa

R. K. Timuroğlu